

แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นายวุฒิชัย ปักกลาง

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการป่าไม้ ระดับชำนาญการ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน

หัวหน้าฝ่ายสำรวจพัฒนา ๒ ส่วนพัฒนาอุทยานแห่งชาติ สำนักอุทยานแห่งชาติ

- ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ศักยภาพของอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน เพื่อกำหนดแนวทางและจัดทำแผนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยเป็นไปตามหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน
- กำหนดแผนงานการบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน
- ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมในการจัดทำผังบริเวณ แบบแปลน พร้อมประมาณราคาส่งก่อสร้าง
- ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมในการออกแบบและปรับปรุงแบบอาคารสิ่งก่อสร้าง ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกภายในเขตบริการและแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน
- ตรวจสอบความเหมาะสมของโครงการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการก่อสร้าง ซ่อมแซม บำรุงรักษาสิ่งก่อสร้าง และสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน
- ควบคุมการจัดทำฐานข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ของอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน โดยจัดทำในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน
- วิเคราะห์ข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อออกแบบปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความเหมาะสมสำหรับทุกคน (Universal Design)

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง นักวิชาการป่าไม้ ระดับชำนาญการพิเศษ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ศักยภาพของอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานแต่ละพื้นที่ เพื่อกำหนดรูปแบบและแนวทางในการออกแบบวางผังบริเวณ (site plan) ปรับปรุงผังบริเวณให้เป็นปัจจุบัน กำหนดแผนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในเขตบริการ เขตินันทนาการ และหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงยกระดับการพัฒนาให้เหมาะสมกับการใช้งานของนักท่องเที่ยวในทุกกลุ่มคน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal design) พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนในพื้นที่ที่มีศักยภาพให้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การลดการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกสู่ชั้นบรรยากาศ ส่งเสริมการออกแบบและก่อสร้างอาคารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลังงาน เน้นการใช้พลังงานสะอาดจากธรรมชาติ พร้อมทั้งกำหนดแผนการบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก...

ความสะดวกและระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้ยังคงสามารถใช้งานได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การพัฒนาดังกล่าวต้องสอดคล้องและเป็นไปตามหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติเป็นสำคัญ

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง..... การสำรวจ วิเคราะห์ และออกแบบจัดทำผังบริเวณในเขตบริการอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิว.....

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ..... พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗.....

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

-๑) ความรู้ด้านการวางแผนการจัดการอุทยานแห่งชาติ.....
-๒) ความรู้ด้านการวางผังบริเวณ (site plan) เบื้องต้น.....
-๓) ความรู้ด้านการจัดการและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ธรรมชาติ.....
-๔) ความรู้ด้านมาตรฐานและการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อทุกคน (Universal design).....
-๕) ความรู้ด้านการแบ่งเขตการจัดการพื้นที่ (Zoning) และการจัดการการใช้ประโยชน์ในเขตบริการและนันทนาการ.....

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

.....ขั้นตอนการสำรวจ วิเคราะห์ และออกแบบวางผังบริเวณในเขตบริการของอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิว ประกอบด้วย.....

-๑) สำรวจ รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์พื้นที่ (site analysis) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้.....
 -๑.๑) ด้านกายภาพ เช่น สภาพดิน สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิประเทศ ลักษณะความสูงต่ำของพื้นที่ แหล่งน้ำและระบบการระบายน้ำตามธรรมชาติ การไหลของน้ำ ความลาดชันของพื้นที่ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ลักษณะเด่นของพื้นที่ ภูมิทัศน์ธรรมชาติที่สวยงาม เป็นต้น.....
 -๑.๒) ด้านนิเวศวิทยา สังคมพืชและสัตว์ เช่น ประเภทของป่า ชนิดของสัตว์ป่า ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาอุทยานแห่งชาติ ความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะจากการท่องเที่ยว.....
 -๑.๓) ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ถิ่นที่มีอยู่เดิมและรอบพื้นที่.....
 -๑.๔) ด้านนันทนาการ เช่น ลักษณะเด่นของพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยว ศักยภาพของพื้นที่ กิจกรรมนันทนาการ การสื่อความหมายธรรมชาติ ความสะดวกและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว.....
-๒) การวิเคราะห์ผู้ใช้ประโยชน์ (User analysis) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้มาใช้ประโยชน์หรือทำกิจกรรมใด ๆ ในพื้นที่ทุกกลุ่ม เพื่อจะวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของผู้ใช้ประโยชน์ในแต่ละกลุ่ม วิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์กลุ่มต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรจัดให้มีขึ้นในพื้นที่ เช่น รูปแบบกิจกรรมนันทนาการที่เกิดขึ้นจริงและที่ต้องการ กิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ.....
-๓) การสังเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลทั้งหมดในส่วนของผู้ใช้ประโยชน์และข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ บริเวณไหนเหมาะสมสำหรับกิจกรรมใด แต่ละบริเวณมีข้อจำกัดอะไรบ้างในการพัฒนา โดยแบ่งขอบเขตการศึกษาในเรื่องการวิเคราะห์ผังบริเวณในครั้งนี้.....

จะดำเนินการ...

จะดำเนินการเฉพาะในเขตบริการ (Intensive Use Zone) และเขตนันทนาการ (Outdoor Recreation Zone) และออกแบบวางผังบริเวณใหม่ โดยเน้นการแบ่งเขตพื้นที่การใช้ประโยชน์ การเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์ระหว่างอาคารและกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว รวมถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ กำหนดตำแหน่งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่กลมกลืนกับธรรมชาติ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติอย่างเป็นระบบ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

.....๔) กำหนดรูปแบบอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกตามอัตลักษณ์ของอุทยานแห่งชาติ ออกแบบอาคารต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์ในการให้บริการนักท่องเที่ยวและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

.....๕) ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของการออกแบบและประมาณการราคา ปร.๔, ปร.๕ ของอาคารต่าง ๆ

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

..... ผลการศึกษาจากการสำรวจพื้นที่เขตบริการของอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลี มีพื้นที่ประมาณ ๗๖ ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางอยู่ในช่วง ๒๐ - ๙๒๔ เมตร มีที่ราบแคบ ๆ ทั่วไปบริเวณไหล่เขา ลักษณะทางธรณีวิทยาส่วนใหญ่เป็นหินส่วนใหญ่เป็นหินแกรนิต สภาพภูมิอากาศอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ๒๖.๘ องศาเซลเซียส มีฝนตกชุก ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปีค่อนข้างสูงมากกว่า ๒,๐๐๐ มิลลิเมตรต่อปี สภาพพืชพรรณเป็นป่าดิบชื้นเป็นส่วนใหญ่ สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ มีจำนวน ๓๑๐,๖๕๔ คน เป็นผู้สูงอายุและคนพิการ ๘,๓๕๓ คน สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ มีจำนวน ๓๘๐,๑๗๒ คน เป็นผู้สูงอายุและคนพิการ ๑๔,๓๗๗ คน สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ มีจำนวน ๔๓๔,๑๑๐ คน เป็นผู้สูงอายุและคนพิการ ๔๑,๐๕๓ คน สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ (เดือนตุลาคม ๒๕๖๗ - เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๘) มีจำนวน ๑๑๕,๖๙๓ คน เป็นผู้สูงอายุและคนพิการ ๑๐,๓๙๕ คน

..... สภาพพื้นที่เขตบริการมีคลองพลีไหลผ่านในพื้นที่ พื้นที่มีความลาดเอียงไปทางทิศใต้ อาคารและสิ่งก่อสร้างตั้งอยู่ตามริมคลองพลีและที่ราบเชิงเขา อาคารต่าง ๆ เช่น ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บ้านพักเจ้าหน้าที่ ห้องน้ำ - ห้องสุขา ตั้งกระจัดกระจายไม่มีการแบ่งกลุ่มการใช้ประโยชน์อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงต้องมีการจัดทำผังบริเวณที่เป็นปัจจุบัน ผังวิเคราะห์การใช้ประโยชน์พื้นที่ และผังปรับปรุง และมีแบบแปลนพร้อมประมาณราคา ปร.๔, ปร.๕ ของสิ่งก่อสร้าง ดังนี้

- อาคารที่ทำการอุทยานแห่งชาติ

- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

- อาคารบริการ

- ห้องน้ำ - ห้องสุขารวม

- บ้านพักเจ้าหน้าที่

- โรงเก็บพัสดุ

- โรงซักรีด

- ลานจอดรถและภูมิทัศน์

๖. การนำไป...

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

๖.๑ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลีมีผืนบริเวณที่เป็นปัจจุบัน มีผืนวิเคราะห์บริเวณ มีผังรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง และมีผังปรับปรุงที่ได้ดำเนินการจัดทำขึ้นใหม่

๖.๒ มีแบบแปลนพร้อมประมาณราคา ปร.๔, ปร.๕ ของสิ่งก่อสร้าง สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในเขตบริการของอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลี จังหวัดจันทบุรี และสามารถนำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณปกติ งบประมาณเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ และงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ

๖.๓ เป็นแนวทางในการนำไปใช้ในอุทยานแห่งชาติอื่น ๆ

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

๗.๑ การวางแผนบริเวณที่ได้จัดทำขึ้น มีความจำเป็นต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์หลากหลายด้าน เช่น วิชาการป่าไม้ นันทนาการ สถาปัตยกรรม วิศวกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม ช่างสำรวจ เป็นต้น

๗.๒ การออกแบบเพื่อความกลมกลืนและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ สามารถเสริมสร้างประสบการณ์ที่มีคุณภาพให้กับนักท่องเที่ยวตามช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการที่พึงได้รับ และส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ ลดผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีความยุ่งยากและท้าทายความสามารถของผู้ออกแบบมาก

๗.๓ การดำเนินการต้องมีการพิจารณาความเหมาะสมร่วมกับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ต้องมีความต่อเนื่อง และการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งยึดถือปฏิบัติให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดในการพัฒนาที่ระบุไว้ในผังบริเวณ

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๘.๑ ผังบริเวณและแผนพัฒนาที่ได้จัดทำขึ้น มักจะไม่ประสบความสำเร็จในการนำไปปฏิบัติตามที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญอีกหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงโยกย้ายผู้บริหารระดับพื้นที่ แนวทางการบริหารจัดการของหัวหน้าอุทยานแห่งชาติที่แตกต่างกัน การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ ทำให้การทำงานขาดความต่อเนื่อง รวมถึงความแตกต่างทางความคิดและทัศนคติของผู้บริหารแต่ละบุคคล ส่งผลต่อการนำผังบริเวณและแผนการพัฒนาไปใช้ประโยชน์ การขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ และการติดตามประเมินผลการดำเนินงานในระยะยาว เป็นต้น

๘.๒ ข้อจำกัดทางด้านสภาพภูมิประเทศที่หลากหลายและเข้าถึงยากในบางบริเวณ ทำให้การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเป็นไปได้ค่อนข้างยาก การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา สภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติงาน ทำให้การทำงานดำเนินไปได้ค่อนข้างช้ากว่าที่ควรจะเป็น

๘.๓ ข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลมีค่อนข้างจำกัด เช่น รายละเอียดแบบแปลนของสิ่งก่อสร้างที่ก่อสร้างมาเป็นระยะเวลานาน เลขครุภัณฑ์ของสิ่งก่อสร้างบางรายการขาดหายไป เป็นต้น ทำให้ต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในการสืบค้นข้อมูล อีกทั้งยังจำเป็นต้องประสานความร่วมมือกับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ในการให้ข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการวิเคราะห์

๙. ข้อเสนอแนะ...

๙. ข้อเสนอแนะ

๙.๑ เมื่อมีการสำรวจและออกแบบวางผังบริเวณในอุทยานแห่งชาติ โดยมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เขตบริการที่ชัดเจน เช่น เขตบริการนักท่องเที่ยว เขตันทนาการ เขตปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ เขตบ้านพักเจ้าหน้าที่ แล้วนั้น อุทยานแห่งชาติควรนำกรอบแนวคิดในการพัฒนาที่กำหนดไว้ในผังบริเวณมาบริหารจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

๙.๒ การออกแบบอาคารและปรับปรุงผังบริเวณต้องวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นที่ จำนวนนักท่องเที่ยว การใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อนำมาออกแบบให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์และใช้ได้จริง

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

.....
.....
.....

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

(๑).....สัดส่วนของผลงาน.....%
(๒).....สัดส่วนของผลงาน.....%
(๓).....สัดส่วนของผลงาน.....%

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....ผู้ขอประเมิน

(นายวุฒิชัย ปีกกลาง)

วันที่ ๓ / มีนาคม / ๒๕๖๘

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑)	
(๒)	
(๓)	

ได้ตรวจสอบ...

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
(นายประภาส บุตรทิพย์)
(ตำแหน่ง) นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ
ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาอุทยานแห่งชาติ
วันที่ ๕ / สิงหาคม / ๒๕๖๕
(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

(ลงชื่อ)
(นายอริยะ เชื้อชม)
(ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติ
วันที่ ๕ / สิงหาคม / ๒๕๖๕
(ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป)

- หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อย ๒ ระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวก็ให้มีคำรับรอง ๑ ระดับได้
๒. ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแลการปฏิบัติงาน ระดับต่ำกว่าสำนัก/กอง ๑ ระดับ และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป คือ ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/ศูนย์ หรือหัวหน้ากลุ่ม หรือรองอธิบดี หรืออธิบดี แล้วแต่กรณี
๓. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A๔

แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

๑. เรื่อง แนวทางการออกแบบเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับคนทั้งมวล

๒. หลักการและเหตุผล

..... กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีภารกิจที่สำคัญในการดูแลรักษาพื้นที่อนุรักษ์ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ได้รับความนิยมสำหรับผู้ที่ต้องการมาเยือนเพื่อพักผ่อนหย่อนใจยังแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้จำนวนมาก รวมไปถึงความต้องการมาท่องเที่ยวของกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ ดังนั้น หน่วยงานจึงต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกไว้รองรับการเข้าถึงของคนทั้งมวลทำให้ต้องมีการกำหนดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อก้าวสู่ความเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับสากล หากขาดการจัดการและออกแบบที่เหมาะสมย่อมเกิดผลกระทบทางลบต่อธรรมชาติ โดยเฉพาะการปรับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนทั้งมวลที่ต้องมีการก่อสร้าง ซึ่งบางกรณีอาจทำลายธรรมชาติ เกิดผลเสียต่อระบบนิเวศ การออกแบบเพื่อคนทั้งมวลจึงจำเป็นต้องมีความระมัดระวังให้มาก อีกทั้งพื้นที่ธรรมชาติบางระดับเป็นเขตที่ไม่สามารถพัฒนาได้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่ต้องกำหนดระดับการพัฒนาการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อคนทั้งมวลที่เหมาะสมควรมีการกำหนดแนวทางการออกแบบเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับคนทั้งมวลในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เป็นต้น

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

..... สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการอุทยานแห่งชาติและนันทนาการทางธรรมชาติจะหมายถึงบริเวณพื้นที่และโครงสร้างหรือสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวและการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่ โดยการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกจะเน้นการนำหลักการและแนวคิดของการออกแบบเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable design) มาประยุกต์เข้ากับแนวความคิดพัฒนาแหล่งนันทนาการแต่ละแหล่ง ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถช่วยลดหรือเสริมคุณค่าให้กับแหล่งนันทนาการได้ การวางแผนและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกจึงควรดำเนินการด้วยความระมัดระวังและควรสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ที่ธรรมชาติได้สร้างสรรค์มา และควรมีบทบาทในการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความตระหนักถึงเจตนารมณ์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น สถาปัตยกรรมของพื้นที่พักค้างคืน ควรให้อารมณ์ความรู้สึกที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติและมีพฤติกรรมคล้อยตามในการรักษาสภาพธรรมชาติ ช่วยป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การประหยัดพลังงาน และการนำของเก่ากลับมาใช้ใหม่ (recycle) รวมถึงแนวคิดเรื่องการออกแบบสิ่งแวดล้อมการสร้างสถานที่ และสิ่งของต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนที่อยู่ในสังคมสามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน โดยไม่ต้องมีการออกแบบดัดแปลงพิเศษหรือเฉพาะเจาะจงเพื่อบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ (universal design) เป็นต้น

สืบเนื่องมา...

.....สืบเนื่องมาจากการท่องเที่ยวของกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จาก ผลการศึกษาเรื่อง Accessibility, Market and Stakeholder Analysis (University of Surrey, ๒๕๕๙) พบว่า ตลาดท่องเที่ยวของคนกลุ่มนี้และครอบครัวมีจำนวน ๑๓๔ - ๒๖๗.๙ ล้านคน มีรายได้จากการท่องเที่ยว ตั้งแต่ ๘๓ - ๑๖๖ พันล้านยูโร หรือ ๓,๙๑๐ - ๗,๘๒๐ พันล้านบาท และในประเทศไทยและระดับนานาชาติ มีการออกข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เอื้อต่อคนพิการและผู้สูงอายุ ทำให้สังคมเริ่มต้นตัวในการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ทำให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้งานพื้นที่ได้ ตัวอย่างในอุทยานแห่งชาติ จากสถิติ ๕ ปีซ้อนหลัง (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, ๒๕๖๔) ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔ พบว่า มีนักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติปีละไม่ต่ำกว่า ๑๐ ล้านคน และในจำนวนนี้มีผู้สูงอายุและคนพิการ ไม่น้อยกว่าปีละ ๔ - ๕ แสนคน แต่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติกลับพบการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกลุ่ม คนพิการและผู้สูงอายุที่น้อยมาก ทำให้เข้าถึงไม่สะดวก และไม่ปลอดภัย ซึ่งการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติโดยเฉพาะอุทยานแห่งชาตินับว่าเป็นการพักผ่อนและสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ได้รับความนิยม จากคนทุกกลุ่ม หากสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จะลดความไม่เท่าเทียม สร้าง สุขภาวะที่ดีให้แก่คนพิการและผู้สูงอายุได้ด้วย

.....ในระยะที่ผ่านมากรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางกายภาพ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติอยู่พอสมควร โดยมีการจัดสรรงบประมาณและเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ ให้ใช้สำหรับการพัฒนาหรือปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเป็นเงินจำนวนมากต่อปี หากแต่ ที่ผ่านมายังมีการคำนึงถึงแบบของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุที่น้อยมากและที่มี อยู่อาจจะไม่ตอบสนองต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนและกิจกรรมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เท่าที่ควร

.....แนวทางการพัฒนาปรับปรุงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อ การท่องเที่ยวของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เป็นต้น จำเป็นต้อง มีการวางแผนโดยใช้หลักคิดของการวางแผนและการออกแบบอย่างยั่งยืน (sustainable design concept) เป็นพื้นฐานการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปจากระบบนิเวศดั้งเดิม ควรทำด้วย ความระมัดระวังในบริเวณที่มีความคงทนทางธรรมชาติในระดับที่เหมาะสมและจัดวางตำแหน่งที่ตั้งโดยไม่แบ่งแยก ระบบนิเวศ ทั้งนี้ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติไม่จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการสูงสุด ของผู้ใช้ประโยชน์ หากแต่ต้องให้การพัฒนาเป็นรูปแบบตัวอย่างของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรแบบไม่ทำลาย หรือรูปแบบของการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้กับสังคมตามหลักการวางแผนและออกแบบอย่างยั่งยืน “สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทอาคาร” ควรให้ความสำคัญกับเรื่องแสงสว่าง การถ่ายเทของอากาศทิศทางลม และ ความผสมกลมกลืนของแบบสถาปัตยกรรมกับสภาพแวดล้อมในแหล่งนันทนาการ “ระบบคมนาคมและ การหมุนเวียน (circulation) ภายในแหล่งนันทนาการ” ควรจะต้องให้ความสำคัญกับเส้นทางคมนาคมทางเลือก เช่น ทางเดินเท้า ทางจักรยาน เส้นทางสำหรับพายเรือ ควบคู่กับระบบถนนที่เป็นทางเข้าถึงหลักจากภายนอก พื้นที่ ลานจอดรถที่เป็นมาตรฐาน ระบบป้ายสัญลักษณ์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทิศทาง ระยะทางและที่ตั้งของ แหล่งนันทนาการอย่างชัดเจน “ระบบสาธารณูปโภค” ควรเน้นระบบที่ใช้พลังงานแบบประหยัดและมีประสิทธิภาพ มีส่วนช่วยอนุรักษ์น้ำ กำจัดน้ำเสียและของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการนำกลับมาใช้ใหม่ในบางส่วน นอกจากนี้ “การออกแบบโดยรวม” ควรให้ความสำคัญกับการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม และควรมีส่วนในการ ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อผู้ใช้ประโยชน์

การออกแบบ...

.....การออกแบบเพื่อคนทั้งมวลหรือการออกแบบเพื่อการใช้งานของคนทุกกลุ่มในสังคม (universal design) เป็นหลักการสากลที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (universal design) ให้ความสำคัญกับการออกแบบที่คนทุกกลุ่ม แม้ผู้ที่มีข้อจำกัดทางกายภาพ เช่น ผู้สูงอายุ และผู้พิการ สามารถใช้ประโยชน์สิ่งอำนวยความสะดวกได้โดยพื้นฐานของการออกแบบเพื่อคนทั้งมวลใช้หลัก ๗ ประการคือ ผู้ใช้ประโยชน์ทุกคนใช้ได้อย่างเท่าเทียมกัน (equitable use) มีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนการใช้งานได้ (flexible use) ใช้งานง่าย (simple and intuitive use) ข้อมูลที่ต้องการสื่อความหมายสามารถรับรู้และเข้าใจได้ง่าย (perceptible information) มีการออกแบบที่เผื่อการใช้งานที่ผิดพลาดได้ (tolerance for error) การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกใช้แรงน้อย (low physical effort) และมีขนาดและพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเข้าถึงและใช้งาน (size and space for approach and use) ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้อาจจะต้องมีการนำมาประยุกต์ และปรับใช้แบบค่อยเป็นค่อยไปในเขตบริการของอุทยานแห่งชาติ หรือพื้นที่ที่กรมฯ ต้องการพัฒนา โดยเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมในส่วนของการก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บ้านพักนักท่องเที่ยว โรงอาหาร ร้านค้า ห้องน้ำ - ห้องสุขา เป็นต้น หากเป็นอาคารยุคเก่าการออกแบบยังไม่ครอบคลุมตามหลักการใช้งานของคนทุกกลุ่มในสังคม ท่ามกลางความต้องการที่หลากหลายในสังคมไทย การนำแนวคิด universal design มาใช้ให้มากขึ้นจะช่วยเปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนได้อยู่ร่วมกันและยอมรับกัน ภายใต้พื้นฐานความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนในโลกนี้เกิดมาเป็นคนเหมือนกัน สังคมมีหน้าที่ต้องดูแลรับผิดชอบให้สมาชิกทุกคนอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน.....

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

.....๔.๑ มีแบบของอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อคนทั้งมวล เพื่อใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.....

.....๔.๒ ให้การสนับสนุนแบบก่อสร้างสำหรับหน่วยงานในพื้นที่ต่าง ๆ ในการขอรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการก่อสร้างอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อคนทั้งมวล.....

.....๔.๓ ผู้คนทั่วไป ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้มีข้อจำกัดต่าง ๆ ในฐานะผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกในการมาเยือนยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หลังจากมีการปรับปรุงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแล้ว.....

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

.....๕.๑ ได้แบบอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อคนทั้งมวลในพื้นที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เป็นต้น.....

.....๕.๒ บุคคลทั่วไป ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้มีข้อจำกัดต่าง ๆ ในฐานะผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อการเข้าใช้บริการอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อคนทั้งมวลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.....

(ลงชื่อ).....

(.....นายวุฒิชัย ปักกลาง.....)

วันที่ ๓ / มีนาคม / ๒๕๖๘

ผู้ขอประเมิน